

Motion till riksdagen 2018/19:2866

av **Tomas Tobé m.fl. (M)**

Ett nationellt förbud mot tiggeri

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt förbud mot tiggeri och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur reglerna om den fria rörligheten tillämpas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I november 2015 uppskattades antalet utsatta EU/EES-medborgare till cirka 4 700 personer. Den lägesbild som den nationella samordnaren för utsatta EU/EES-medborgare nyligen sammanställt stärker och bekräftar att utsatta EU/EES-medborgare befinner sig i Sverige i samma omfattning som tidigare. Enligt rapporten kan förekomsten mycket väl överensstämja med polisens nationella bild från år 2015 när antalet utsatta EU/EES-medborgare uppskattades till cirka 4 700 personer samt att det förekommer barn i flera av Sveriges kommuner.

Polisen gör i sin nationella lägesbild bedömningen att det finns flera grupperingar som tigger i Sverige och som styrs av kriminella aktörer och att det förekommer multiexploatering där utsatta EU-medborgare, vid sidan av tiggeri, utnyttjas för bland annat prostitution. Det finns också uppgifter om grupperingar som tar betalt för och styr över användningen av offentliga platser för tiggeri.

Exploatering av utsatta personer är ett växande problem och det finns anledning att befara att mörkertalet är stort. De som drabbas är främst personer från andra länder, såväl inom som utanför EU. Många gånger handlar det om människor som lever i svår fattigdom eller är utsatta för diskriminering i sina hemländer. Det förekommer att utsatta personer under hot om våld tvingas att tigga, ofta för att betala tillbaka en orimligt hög kostnad för resan till Sverige. Ett vanligt tillvägagångssätt vid exploatering i tiggeri synes vidare vara att en kriminell aktör vid dagens slut eller flera gånger om dagen samlar in och behåller de pengar som andra har tiggat ihop.

Av lägesbilden från den nationella samordnaren för utsatta EU/EES-medborgare framgår även att utsatta EU/EES-medborgare utsätts för arbetskraftsexploatering. En

nationell trend är att fler väljer att bo i fordon i stället för tillfälliga bosättningar som till exempel kojor, tält eller skjul som byggts upp, alternativt husvagnar som ställts upp. Det finns en organiserad brottslighet kopplat till att tillhandahålla fordon mot ersättning till målgruppen. Av lägesbilden framgår även, kopplat till jämställdhetsperspektivet, att patriarkala strukturer och system i stor utsträckning råder.

Tiggeri har ur ett historiskt perspektiv inte varit tillåtet i Sverige. Under en begränsad tid har tiggeri varit tillåtet i Sverige utan att det blev ett stort och utbrett problem. Situationen har dock som en följd av bland annat den successiva utvidgningen av EU-samarbetet förändrats. Idag är tiggeri vanligt förekommande i hela landet.

Sveriges hittillsvarande hållning i förhållande till tiggeriet har skickat dubbla signaler. Trots att tiggeri är tillåtet i Sverige har regering och myndigheter på olika sätt försökt göra det mindre lönsamt att tigga, bland annat genom uppmaningar att inte ge pengar till tiggare. Det har även genomförts förenklingar för markägare att få bort tiggarnas olagliga bosättningar. Ett nytt brott – människoexploatering – vars syfte är att kriminalisera ett beteende som innebär att man utnyttjar någon annan person för att bland annat tigga, har även införts. Bevisvärigheterna är dock uppenbara vad gäller den här typen av brottslighet eftersom många inblandade inte vill vittna. Det innebär att lagstiftningens genomslag i praktiken riskerar att bli begränsat.

Vissa kommuner har på egen hand försökt reglera tiggeriet. Det har dock visat sig vara juridiskt komplicerat att införa lokala förbud. En grundläggande förutsättning för att en kommun ska kunna begränsa vad man inte får göra på en offentlig plats är att sådana lokala kommunala föreskrifter behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen där. Av förarbetena till ordningslagen understryks att kommunerna endast får meddela sådana lokala föreskrifter som verkligen behövs och att lokala ordningsföreskrifter inte får ges ett vidare geografiskt tillämpningsområde än nödvändigt. Det krävs i praktiken att kommunen kan visa att den allmänna ordningen påverkas av tiggeriet vilket i många fall har varit svårt då det rör sig om stillasittande passivt tiggande.

Under senare tid har den s.k. Eskilstunamodellen uppmärksammas. Den innebär i korthet att den som vill ägna sig åt passiv pengainsamling på vissa håll i staden måste söka ett avgiftsbelagt tillstånd hos polisen. Om penninginsamlingen skulle bedömas utgöra en ordningsstörning blir det nej.

Flera andra länder har regler som på ett eller annat sätt förbjuder tiggeri. I exempelvis Danmark är tiggeri förbjudet, och i Storbritannien är det både förbjudet att själv tigga och att uppmuntra någon som är minderårig att göra det. Erfarenheten från Norge visar vidare att möjligheten till kommunala förbud för tiggeri på allmänplats i praktiken används i begränsad utsträckning.

Mot denna bakgrund behövs ett nationellt tiggeriförbud. Lokala förbud innebär att staten överlämnar ansvaret för en i grunden nationell fråga till kommunerna. Enligt Moderaternas mening bör en ny bestämmelse införas i strafflagstiftningen med innebörd att den som gör sig skyldig till tiggeri begår ett brott. I bestämmelsen ska också anges att om brottet är att betrakta som ringa ska inte dömas till ansvar. Genom att införa ett nationellt förbud mot tiggeri i strafflagstiftningen skapas vidare en laglig möjlighet för poliser och även ordningsvakter att avvisa tiggare från den plats där tiggeriet äger rum.

En översyn behövs även av hur reglerna om uppehållsrätten och den fria rörligheten tillämpas i Sverige kopplat till utsatta EU/EES-medborgare som kommer till Sverige för att tigga. Syftet med den fria rörligheten har aldrig varit att människor under lång tid och utan möjlighet till egen försörjning ska kunna uppehålla sig i andra EU-länder. En

översyn bör genomföras för att identifiera brister i hur dagens regelverk tillämpas i Sverige.

Tomas Tobé (M)

Carl-Oskar Bohlin (M)

Kristina Axén Olin (M)

Josefin Malmqvist (M)